

Neigiamų išorinių veiksnių ir vidinių priežasčių sankaupa - pamatas pedagoginiam apleistumui atsirasti ir sustiprėti. Jų analizė, pedagoginio apleistumo diagnozavimas - svarbūs etapai, kad būtų galima sukurti psichologinę metodiką pedagoginiam ir socialiniam apleistumui įveikti.

Mokytojo kilni misija - padėti mokiniui dvasiškai augti ir tobulėti, pasirinkti gyvenimo kelią. Todėl jis negali nusigręžti nuo į klystkellius pasukusio pedagogiškai apleisto paauglio, nuo agresyvaus ar susigūžusio savyje, kerštingo ar atlaidaus lengvabūdišio, bet svarbiausia - nelaimingo žmogaus. Tačiau mokytojas ne visuomet visagalis. Dažnai tenka suremti ne tik pečius, bet ir įdėti daug širdies pedagogų bei mokinių kolektyvams, tėvams, labdarininkams, religinių organizacijų atstovams. Tik kryptingos ir nuoširdžios šių auklėjimo institucijų pastangos ir didelė kantrybė gali išgydyti pedagogiškai apleisto mokinio protą ir širdį, sugrąžinti pasitikėjimą savimi ir žmonėmis.

Giedrė Purvaneckienė

JAUNIMO LAISVALAIKIO PROBLEMS

Socialinės jaunimo problemos užima svarbią vietą pedagogų bei socialologų moksliniuose tyrimuose. Daugelis tų problemų kyla, dėl vis didėjančio jaunimo nusikalstamumo, todėl didelis dėmesys skiriamas tiek delikventų perauklėjimo, tiek delikventinio ir deviacinio elgesio prevencijos problemoms. Tarp daugelio mokslinių teorijų bei kryptių, aiškinančių deviacinio bei delikventinio elgesio priežastis (1), norėtume paminėti socialinės kontrolės kryptį, kurios atstovai teigia, kad paaugliai pažeidžia teisėtvarką, tik tuomet, kai nutrūksta arba susilpnėja asmenybės ir visuomenės ryšiai. Didele įtaką šios krypties šalininkams turėjo T. Hiršio idėja. Jis keturių individo ir visuomenės ryšio elementų jis išskiria - išitraukimą, kurio esmę sudaro tai, kad išitraukimas iš visuomenės naudingą veiklą nepaliekia laiko delikventiškai elgtis. Delikvencijos profilaktikai labai svarbus vaikų ir paauglių užimtumas, o tai tiesiogiai susiję su jaunimo laisvalaikiu.

Tirdami Vilniaus miesto jaunimo socialines problemas, ap-

klausėme 745 įvairių tautybių 12-18 metų vilniečius: vidurinių mokyklų, technikumų ir profesinių technikos mokyklų moksleivius. Iš jų išskyrėme deviacinio elgesio moksleivių grupę - tuos, kurie atsakymuose į anketos klausimus pažymėjo, kad per paskutinius 12 mėnesių jiems bent kartą teko: 1) taip smarkiai ką nors sužaloti, kad nukentėjęs turėjo kreiptis į gydytoją; 2) apiplėšiant panaudoti peilį ar lazda; 3) pasisavinti jiems nepriklausantį vertingą daiktą; 4) nuvaryti mašiną, motociklą; 5) apvogti kieno nors namus; 6) būti sulaukiamam policijos pareigūnų, padarius ar darant nusizengimą; 7) apiplėšti automobilį. Pagal šiuos požymius į deviacinio elgesio grupę pateko: 32% PIM, 23% technikumų ir 16% vidurinių mokyklų moksleivių. Norėdami geriau palyginti deviacinio ir nedeвиациnio elgesio jaunimo grupes, papildomai dar apklausėme 70 auklėjamojo darbo kolonijos bei specialiosios PIM auklėtinių. Juos prijungėme prie deviacinio elgesio grupės. Taigi iš viso apklausėme 815 respondentų.

Siekdami iširti objektyvią paauglių deviacinio elgesio struktūrą, jo pasireiškimo dažnį, pobūdį, klausėme, kiek kartų teko per paskutinius 12 mėnesių nusizengti ar sulaužyti drausmę.

Iš atsakymų paaiškėjo, kad teko vieną ar daugiau kartų:

1. Labai susipykti su tėvais	55%
2. Panaudoti smurtą prieš vieną iš tėvų	7%
3. Panaudoti smurtą prieš mokytoją	7%
4. Įsivelti į smarkias muštynes mokykloje ar darbovietėje	20%
5. Kartu su draugų kompanija dalyvauti muštynėse su priešininkų grupe	24%
6. Taip smarkiai ką nors sužaloti, kad nukentėjęs turėjo kreiptis į gydytoją	9%
7. Apiplėšiant panaudoti peilį ar lazda	1%
8. Pasisavinti jiems nepriklausantį vertingą daiktą	6%
9. Paimti ką nors perduotuvėje ir išiti nerizmokėjus	17%
10. Avogti mašiną, motociklą	3%
11. Apiplėšti automobilį	2%
12. Avogti kieno nors namus	1%

13. Tyčia sunaikinti kito žmogaus ar mokyklos (darbovietės) turtą	17%
14. Būti sulaukytam milicijos pareigūnų padarius ar darant nusižengimą	14%
15. Bėgti iš pamokų (daryti pravaikštas)	80%

Drausmės pažeidimų pasitaikė dažniausiai: net 80% vilniečių paauglių yra bėgę iš pamokų ar darę pravaikštas, 52% - tris ir daugiau kartų. Labai susipykę su tėvais buvo 55% paauglių, 23% - tris ir daugiau kartų.

Iš deviacinio elgesio pasireiškimų - dažniausiai teko su draugų kompanija dalyvauti muštynėse su priešininkų grupe - 24%, tris ir daugiau kartų - 10%. 20% paauglių teko įsivelti į smarkias muštynes mokykloje ar darbovietėje, 7% - tris ir daugiau kartų. 17% paauglių yra paėmę ką nors parduotuvėje ir išėję nesumokėję, tiek pat - tyčia sunaikinę kito žmogaus ar mokyklos (darbovietės) turtą, šiuos nusižengimus padarė tris ir daugiau kartų 4% moksleivių. Taigi tarp Vilniaus paauglių šie nusižengimai yra dažniausi. Reikia pastebėti, kad dauguma šių nusižengimų yra grupiniai.

Nustatytas deviacinio elgesio ryšys su tuo, kad kas nors iš respondento artimųjų buvo milicijos įskaitoje ar teistas. O tokių paauglių tarp respondentų buvo 18%. Koreliacinė analizė parodė, kad yra stiprus artimųjų buvimo įskaitoje ar teistumo ir šių nusižengimų: įsivelti į smarkias muštynes mokykloje ar darbovietėje; kartu su draugų kompanija dalyvauti muštynėse su priešininkų grupe; taip smarkiai ką nors sužaloti, kad nukentėjęs turėjo kreiptis į gydytoją, ir būti sulaukytam milicijos pareigūnų padarius ar darant nusižengimą, ryšys.

Laisvalaikis yra labai svarbi jaunimo gyvenimo sritis, apima didelę veiklos dalį. Laisvalaikio metu paauglys gali visapusiškiausiai išreikšti savo "aš", patenkinti pomėgius ir polinkius. Be to, laisvalaikis apima mažiausiai formalizuotas veiklos sritis, todėl jo metu jaunimas labiausiai jaučiasi laisvas ir savarankiškas. Antra vertus, laisvalaikio leidimo formos labai smarkiai priklauso nuo sąlygų. Todėl bene svarbiausias suaugusiųjų uždavinys - sudaryti tokias jaunimo laisvalaikio sąlygas, kad laisvo pasirinkimo būdu jaunimas galėtų išreikšti save, tačiau netaptų deviacinio elgesio.

Analizuodami Vilniaus jaunimo laisvalaikio problemas, klausėme respondentų, kaip dažniausiai praleidžia laisvalaikį. Pagal paminėjimo dažnį laisvalaikio praleidimo rūšys išsiri-kiavo taip:

1. Skaitymas	29%
2. Bendravimas su draugais	28%
3. Televizijos ir videofilmų žiūrėjimas, radijo ir muzikos klausymas	23%
4. Sportas	18%
5. Hobi	17%
6-7. Teatrų, kinų, parodų, koncertų lankymas	14%
Buvimas lauke, pasivaikščiojimas	14%
8-9. Meno saviveikla	7%
Pramogos	7%

Žemiau reikšmingumo ribos paminėtos šios veiklos sritys: namų ruoša, pagalba tėvams (4%), bendravimas šeimoje (3%). Keltas respondentų paminėjo, kad laisvalaikio metu nieko neveikia, ilsisi, svajoja, būna vieni. Keli respondentai pažymėjo, kad neturi laisvalaikio. Visuomeninė veikla, matyt, jaunimui asocijuojasi su formalizuotos veiklos sritimis, tik vienas pa-rasė, kad domisi sporto organizacijos veikla.

Lyginami su ankstesniais moksleivių laisvalaikio tyri-mais Lietuvoje (2), pastebėjome, kad pakito laisvalaikio struk-tūra. Žinoma, įtaką turi tai, kad mes tyrėme tik vilniečius. Be to, negalima lyginti nurodomų dažnių, nes skyrėsi tyrimų metodika, tačiau bendras tendencijas galime palyginti. Kaip ir anksčiau, pirmoje vietoje tarp laisvalaikio užsiėmimų yra skai-tymas, svarbiais laisvalaikio užsiėmimais galima laikyti tele-vizijos programų žiūrėjimą, radijo ir muzikos klausymą ir kino, teatrų, muziejų, koncertų lankymą. Tačiau šiuo tyrimų duomeni-mis, labai išsiskyrė laisvalaikio veikla - bendravimas su draugais, tuo tarpu ankstesniuose tyrimuose ji buvo nereikšminė. Ankstesni moksleivių laisvalaikio tyrimai parodė, kad mies-to moksleiviai labai padeda tėvams namų ruošos darbuose, ir tuo vyresni - tuo mažiau (17,7% → 11,5%). Musų tyrimai įga-lina teigti, kad namų ruoša, pagalba tėvams reikšminga tik jau niešioje respondentų grupėje, vyresnėse grupėse paminėjimo dažnis - tik 2-3%.

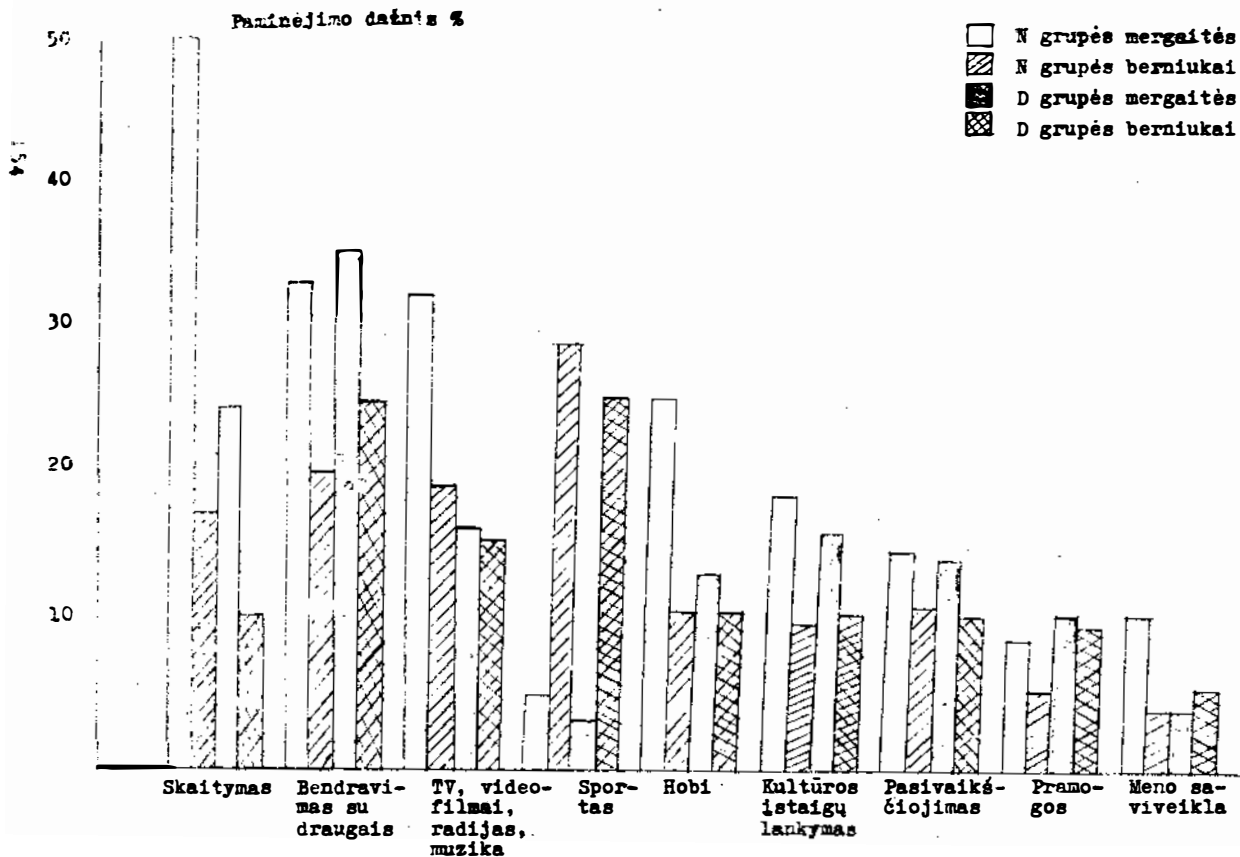
Galima, kad jaunimas į bendravimą su draugais kaip veiklą žiūri ir kaip į formą ir kaip į turinį, o į bendravimą šeimoje - tik kaip į formą. Tai patvirtina atsakymai į klausimą,

su kuo dažniausiai praleidžia laisvalaikį. Atsakymuose į šį klausimą nematyti didelių skirtumų tarp bendravimo su tėvais ar draugais.

Analizuojant smulkiau laisvalaikio rūšis, pastebimi gana dideli skirtumai tarp įvairių jaunimo grupių. Gerokai daugiau skaito N grupės (nėdeviacinio elgesio) negu D grupės (deviacinio elgesio) jaunimas, mergaitės negu berniukai, vidurinių mokyklų mokiniai negu kitų mokymo įstaigų moksleiviai, jaunosios grupės (12-14 m.) negu vyresni, lietuviai negu lenkai ir rusai. Bendravimas su draugais išskirtiną vietą užima tarp rusų tautybės jaunimo (37%), nors dažniausiai šią veiklos rūšį paminėjo ir lenkai, vyresnio amžiaus mokiniai (15-16 ir 17-18 m.), technikumų ir PTM moksleiviai, D grupės tiek jaunuoliai, tiek merginos. Labai dideli skirtumai paminint sportą kaip laisvalaikio veiklą. Ši veikla dominuoja tarp berniukų, ypač N grupėje, kurioje užima pirmą vietą (30%). O mergaitėms sportas - nereikšminga veikla. Hobi dažniau paminėjo N grupės mergaitės: dažniausiai tai - mezgimas, o viso jaunimo - dar šunų ir kitų naminių gyvulėlių priežiūra. Skirtingos lyties ir deviacijos paauglių laisvalaikio rūšių paminėjimo dažnis pavaizduoti 1 paveiksle.

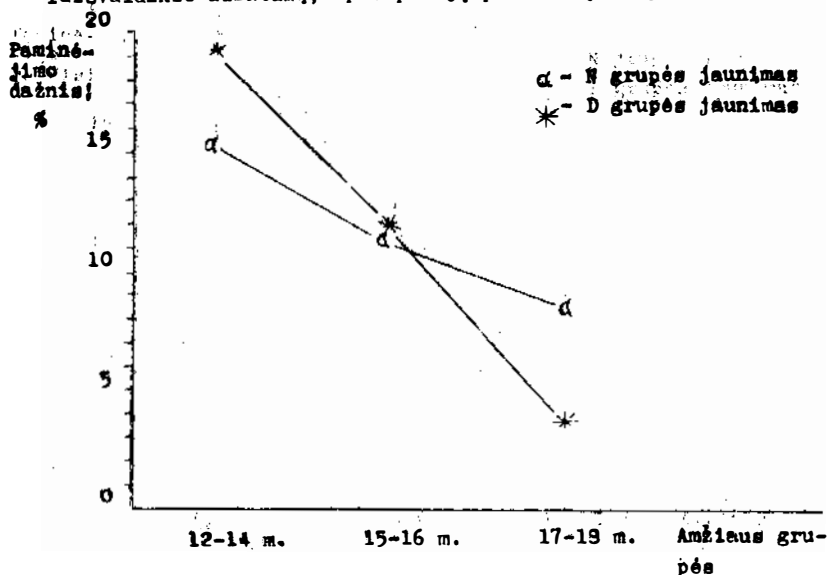
Jaunimo laisvalaikiui turi įtaką ir tėvų socialinė padėtis. Išskyrėme tris grupes: abu tėvai darbininkai, tarnautojai arba specialistai su aukštuoju išsimokslinimu. Darbininkų vaikams svarbiausia laisvalaikio rūšis - bendravimas su draugais, tarnautojų - TV, videofilmų žiūrėjimas, radijo bei muzikos klausymas, o specialistų su aukštuoju išsimokslinimu - skaitymas.

Daugiausia laisvalaikio praleidimo rūšis diferencijuoja lytis, bet didelę įtaką turi ir deviantiškumas, mokymo įstaigos tipas, amžius, tautybė. Kai kurių veiklos rūšių paminėjimo dažnis labai priklauso nuo šių rodiklių. Pavyzdžiui, "ėjimas į lauką, pasivaikščiojimas". Šios veiklos paminėjimo dažnis atvirkščiai priklauso nuo amžiaus (2 pav.). Matome, kad ši laisvalaikio rūšis tuo retesnė, kuo vyresni respondentai. Vyresni paaugliai taip pat mažiau skaito negu jauniausios grupės. Jauniausiems respondentams tiek tiek reikšminga ir saviveikla, būreliai, namų ruošė, pagalba tėvams, o vyresniems - jau ne. Kas gi pakeičia šias laisvalaikio rūšis? Dažniausiai - bendravimas su draugais, kuris ypač reikšmingas 15-16 metų paaugliams.

1 pav. Laisvalaikio rūšių paminėjimo dažnis

Taigi šis amžius turbūt yra ypač svarbus, kalbant apie paauglių laisvalaikio užimtumą, apie pavojų patekti į neigiamą įtaką.

2 pav. Laisvalaikio veiklos rūšies "ėjimas į lauką, pasivaikščiavimas" priklausomybė nuo amžiaus

Svarbus klausimas, kas trukdo jaunimui praleisti laisvalaikį taip, kaip jis nori. Daugiausia respondentų pažymi, kad jiems truksta laisvalaikio (51%), nėra kur eiti (31%), stokoja pinigų (31%), neleidžia tėvai (19%). Mažesnę dalis skundžiasi tuo, kad nėra su kuo praleisti laisvalaikio (11%) arba nesutampa draugų ir jų pomėgiai (7%).

Laisvalaikio organizavimo požiūriu svarbiausios kliutys - nėra kur eiti ir stokojama pinigų. Tai, kad nėra kur eiti, labiau pažymi D grupės jaunuoliai, berniukai negu mergaitės, kuo vyresni, tuo dažniau, lietuviai dažniau negu kitų tautybių paaugliai. Lažniausiai šią priežastį mini dešimties metų elgesio jaunuolių grupė, esanti specialiose auklėjimo įstaigose, pri-

simindama savo laisvalaikį laisvėje (taip buvo parašyta atsakyti). Pinigų stoką gerokai dažniau nurodė D grupės (43%) negu N grupės (26%) jaunimas, dažniau berniukai negu mergaitės. Rečiausiai pinigų stokoja vidurinių mokyklų moksleiviai, dažniausiai – technikumų moksleiviai. Lietuviai šių priežastį nurodė rečiau negu kitų tautybių moksleiviai. Jaunimas, kuris neturi kur eiti, dažniausiai laisvalaikį praleidžia skaitydamas, o tie, kam trūksta pinigų – bendrauja su draugais. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pinigų stoką nurodo nemažas respondentų skaičius – 31%. Kyla pavojus, kad pinigų trūkumas gali tapti deviacinio elgesio priežastimi.

Labai svarbu, su kuo jaunimas praleidžia laisvalaikį; dažniausiai su savo kompanija: 46% N grupės ir net 75% D grupės moksleivių. Kad dažniausiai laisvalaikį praleidžia su tėvais, pažymėjo 33% N grupės ir 21% D grupės respondentų, su myliamu žmogumi – 33% N grupės ir 38% D grupės jaunuolių, su klasiės draugais – 39% N grupės ir 20% D grupės moksleivių. Su atsitiktiniais žmonėmis moksleiviai laisvalaikį praleidžia gana retai, kad to nebūna niekada, pažymėjo 67% N grupės ir 57% D grupės respondentų. Atsakymai į šį klausimą taip pat labai priklauso nuo demografinių rodiklių, bet ypač didelę įtaką turi deviančiškumas. Su tėvais dažniau laisvalaikį praleidžia N grupės jaunimas, labiau berniukai negu mergaitės, dažniau vidurinių mokyklų moksleiviai negu kiti, taip pat kuo jaunesni, tuo dažniau. Pavyzdžiui, niekada nepraleidžiančių laisvalaikio su tėvais skaičius didėja nuo 1% jauniausiųjų vaikų N grupėje iki 17% vyriausiųjų D grupėje. Panaši tendencija ir praleidžiant laisvalaikį su klasiės draugais. Šu savo kompanija laisvalaikį praleidžia gerokai dažniau D grupės jaunimas negu N grupės, dažniau berniukai negu mergaitės. Ypač dažnai šitaip leidavo laiką tie, kurie dabar yra specialiosios auklėjimo įstaigose: net 71% jų dažniausiai praleisdavo laisvalaikį su savo kompanija. Su atsitiktiniais žmonėmis dažniau bendrauja D grupės jaunimas. Šie rezultatai dar kartą patvirtina, kad jaunimo laisvalaikis tiesiogiai susijęs su teigiama ar neigiama kitų įtaka. Kompanijos įtaka tuo požiūriu stipriausia: tų, kurie nurodė, kad daugiausia leidžia laiką su kompanija, dažniausia laisvalaikio veikla – bendravimas su draugais; o tie, kurie laisvalaikį iš daugiausiai bendrauja su tėvais arba klasiės draugais –

dažniausiai laisvalaikio skaito.

Apibendrinant galima pasakyti, kad dominuoja tos laisvalaikio rūšys, kurioms mažiau turi įtakos visuomenės institucijos, turinčios rūpintis jaunosios kartos ugdymu. Tai - skaitymas (29%), TV, videofilmų žiūrėjimas, radijo bei muzikos klausymas (23%), hobis (17%),ėjimas į lauką, pasivaikščiojimas (14%). O mažesnę laisvalaikio dalį užima sportas (18%), kultūros įstaigų lankymas (14%), meno saviveikla (7%), pramogos (7%). Be abejonės, dauguma jaunimo reikalingas emocinis fonas - laisvu laiku bendrauti su draugais. O tam tikrai jaunimo daliai bendravimas su draugais yra pagrindinė laisvalaikio veikla, kuria jie užsiima savo kompanijoje. Ir tokių vilniečių ne taip mažai - 20%. Juos turbūt galima priskirti deviantiškumo didesnės rizikos grupei.

Reikėtų panagrinėti priežastis, kodėl jaunimas "užsidaro namuose". Viena iš galimų priežasčių - anksčiau buvęs labai formalus laisvalaikio organizavimo turinys. Tačiau panaikintas formalias laisvalaikio organizavimo institucijas reikia kažkuo pakeisti. Tuo tarpu aktyvaus laisvalaikio praleidimo galimybės mažėja: uždaromos sporto mokyklos, panaikinami įvairūs būreliai, sporto bei kultūros įstaigos perduodamos kooperatyvams, bilietų kainos bei mokesčiai už būrelius didėja, ir jaunimo laisvalaikio užimtumo problema labai greitai ir labai smarkiai aštrės. Tie jaunuoliai, kuriais labiau rūpinasi tėvai ir kurie savo laisvalaikį užpildys "namų" veiklos rūšimis, patys geriau ar blogiau gali išspręsti šias problemas. O tie, kuriais mažiau rūpinasi arba visai nesirūpina tėvai ir linkę į aktyvią veiklą, gali nukrypti į "blogas" kompanijas, žalingus įpročius. Todėl municipalinės institucijos, kurioms turi rūpėti jaunimo nusikalstamumo problemos, turi susirūpinti ir jaunimo laisvalaikio užimtumo problemomis.

Su laisvalaikio tam tikra prasme susiję ir jaunimo žalingi įpročiai, kadangi rūkyti, vartoti alkoholį, narkotikus ar toksines medžiagas jauni žmonės įpranta laisvalaikio. Atsakymuose į mūsų anketą 9% N grupės ir 52% D grupės jaunuolių pažymėjo, kad rūko nuolat. Retkarčiais rūko 22% N grupės ir 20% D grupės respondentų. Kad vartoja alkoholį nuolat, pažymėjo 6% D grupės, o retkarčiais - 43% N grupės ir 59% D grupės jaunuolių. Retkarčiais vartoja narkotikus 1% D grupės, o toksinius preparatus - 3% D grupės respondentų. Jau ši bendra statistika

...prų žalingų įpročių ir elgesio deviantškumo ryši. Atlikus rūkymo, alkoholio vartojimo ir deviantinio elgesio ryšio analizę, nustatyta, kad šie požymiai susiję: pradedant tokiais gana "nekaltais" nusižengimais kaip bėgimas iš pamokų ar smarkus susilpykimas su tėvais ir baigiant delinkventinio elgesio pasireiškimais: vagystėmis, apiplėšimais, sužalojimais ir pan.

Kadangi vartojančių narkotikus ir toksines priemones respondentų nedaug, smulkiau panagrinėjime, kaip rūkymas ir alkoholinių gėrimų vartojimas susijęs su tirtų jaunuolių demografiniais rodikliais. Rūko dažniau berniukai negu mergaitės, D grupės respondentai dažniau negu N grupės: pavyzdžiui, tik 4% N grupės mergaičių rūko nuolat, o D grupėje - net 44% mergaičių. D grupėje alkoholį vartoja daugiau berniukų negu mergaičių. 53% šios grupės mergaičių niekada nevartoja alkoholio (berniukų - 30%). N grupėje alkoholio vartojimas skiriasi nedaug, netgi šiek tiek dažniau jį vartoja mergaitės. Vyresni moksleiviai dažniau rūko ir vartoja alkoholį: tarp jauniausios N grupės jaunuolių nėra nuolat rūkančių ar vartojančių alkoholį, o nuolat rūko 74% ir nuolat vartoja alkoholį 12% vyriausiųjų D grupės respondentų. Didžiausias nerūkančių ir negeriančių skaičius vidurinėse mokyklose, o didžiausias rūkančių ir geriančių - specialiose auklėjimo įstaigose. Žinoma, šiems rezultatams įtaką turi ir amžius, kadangi jauniausi moksleiviai buvo apklausti daugiausia vidurinėse mokyklose, o specialiose auklėjimo įstaigose daugiausia - vyresni.

Pagal respondentų atsakymus jaunimas daugiausia pradeda rūkyti 12-14 metų amžiaus, o vartoti alkoholinius gėrimus - 15-16 metų. 9% jaunuolių pradeda rūkyti jaunesni negu 12 metų, vartoti alkoholinius gėrimus jaunesni negu 12 metų pradeda 4%, o 24% - 12-14 metų amžiaus. D grupės jaunimas anksčiau pradeda vartoti alkoholį bei rūkyti.

Šiuos žalingus įpročius sąlygoja bendravimas su draugais. Tarp tų, kurie rūko ir vartoja alkoholį (nuolat arba retkarčiais), dominuoja laisvalaikio rūšis - bendravimas su draugais. O tarp tų, kurie šių žalingų įpročių neturi - skaitymas. Kad draugija gali paskatinti įgyti šiuos žalingus įpročius rodo ir tai, kad šie tiek daugiau N grupės jaunuolių nurodo, kad jų draugai rūko ir vartoja alkoholį, negu jie tai sako apie save (susimačius nuolat ir retkarčiais vartojančius).

Vartojant ar atsikratyti šių žalingų įpročių padėtų antial-

koholinė ar antinikotininė propaganda. Kad rūkymo atžvilgiu neigiamai nusiteikę, jį laiko blogu įpročiu, pasisakė 77% N grupės ir 67% D grupės respondentų, tačiau niekada nerūko - 68% N grupės ir 28% D grupės jaunuolių. Greičiau teigiamą įtaką galėtų daryti tinkamas laisvalaikio fonas: sportas, meno saviveikla, galimybė bendrauti su draugais kultūros įstaigose, įvairiuose jaunimo klubuose.

Taigi jaunimo elgesio deviantiškumas ir delinkventiškumas, žalingi įpročiai bei laisvalaikio užimtumas yra tarpusavyje glaudžiai susiję. Galima prognozuoti, kad vis labiau išsigalint komerciniams santykiams kultūros, sporto bei pramogų srityje, jaunimo laisvalaikio užimtumo problema gali labai smarkiai pa-
aštrėti ir sukelti daug ilgalaikių neigiamų pasekmių.

LITERATŪRA

1. Paulauskas R. Delinkventiškos asmenybės formavimosi priežastys ir jos perauklėjimo problemos. - V.: PMTI, 1988.
2. Vaitkevičius J. Moksleivių mokymosi ir laisvalaikio problemos. - V.: Moksėlas, 1982.

Birutė Jatautaitė

PROFESINIO ORIENTAVIMO IR REORIENTAVIMO PROBLEMA

Daugeliui jaunų žmonių profesija reiškia ne tik jų materialinės egzistencijos užtikrinimą, bet taip pat jų polinkių ir gabumų realizavimą. Tačiau renkantis profesiją susiduriama su problemomis, kurių dažnai pavieniui išspręsti negalima. Kartais norai prieštarauja vietinėms darbo rinkos sąlygoms arba ekonomikos poreikiams. Vis sunkesniu tampa objektyvus informacijos visumos įvertinimas, kad būtų galima sukurti individualią profesijos pasirinkimo strategiją ir rasti savo požiūrį profesijos pasirinkimo klausimams spręsti.

Profesijos pasirinkimas - vienas iš esminių žingenių žmogaus gyvenime. Profesinis apsisprendimas - ilgo proceso rezultatas, kuris, deja, ne visuomet teigiamas.

1989 metų naujoje Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos koncepcijoje nurodyti bendrieji mokyklos tikslai ir uždaviniai,